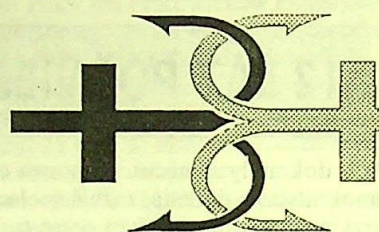

NR 21

20 grudnia 1993
nr 21/101

Solidarność

ZAGŁĘBIA MIEDZIOWEGO

Pismo Zarządu Regionu "Zagłębie Miedziowe" NSZZ "Solidarność"

*Dopóki potrafimy dzielić się opłatkiem
Dopóki pamiętamy o wolnym miejscu
przy wigilijnym stole
(może dla tych którzy zblądzili)*

*Dopóki jesteśmy gotowi na przyjęcie
Bożej Dzieciny*

*Dopóty mamy szansę sami narodzić się
na nowo*

I nic więcej życzyć sobie nie trzeba

*Niechaj te Świąta upłyną wszystkim
w radosnej zadumie, spokoju i dobrym zdrowiu.*

Szczęść Boże

Przewodniczący Zarządu Regionu
Zagłębie Miedziowe NSZZ "Solidarność"
Jacek Swakoń

Boże Narodzenie - 1993

WIADOMOŚCI

Z regionu

● 30.11 br. w KGHM podpisano protokół uzgodnień w sprawie podwyższenia ekwiwalentu za deputat węglowy. Tym samym działania Krajowej Sekcji Górnictwa Rud Miedzi NSZZ "Solidarność" uwieńczone zostały sukcesem. Uzgodnienia mają dotyczyć oprócz kopalni i hut również Spółki z o.o. których 100% udziałowcem jest KGHM.

W związku z powyższym SKGRM NSZZ "Solidarność" odwołało trwające od 6 września br. pogotowie strajkowe. Jednocześnie oświadczyło, że nadal wspólnie z Sekcją Krajową Górnictwa Węgla Brunatnego i Sekcją Krajową Górnictwa Rud Cynku i Ołowiu jest w trwającym od 5 maja 1993 r. sporze zbiorowym z Rządem RP - aż do analogicznego, jak dla górnictwa rud miedzi załatwienia słusznego postulatu pracowników górnictwa węgla brunatnego i pracowników górnictwa rud cynku i ołowiu.

● 26.11.1993 r. Prezydium Sekcji Krajowej Górnictwa Rud Miedzi NSZZ "Solidarność" wystąpiło do Premiera Rządu RP ze stanowczym żądaniem wstrzymania wszelkich zwolnień pracowników z przyczyn leżących po stronie zakładu pracy w nowopowstałych Spółkach KGHM do czasu podpisania przez Rząd RP Porozumienia i Ustaw Wokółpaktych, które zlagodziłyby skutki społeczne tych działań.

"Milczenie Premiera nie rozwiąże problemu, a my nie pozwolimy na wyrzucanie na bruk ludzi, którzy znaczną część swego życia poświęcili ciężkiej pracy w przemyśle miedziowym, bez jakichkolwiek osłon społecznych" - czytamy w piśmie sekcji.

● W dniu 30.11 br. Komisja Zakładowa NSZZ "Solidarność" przy FPN "Elpena" w Legnicy wszczęła spór zbiorowy z Zarządem Spółki. Związkowcy zażądali podwyżki płac od 1 grudnia 1993 r. w wysokości 1 mln zł średnio na 1 zatrudnionego oraz wypłaty premii świątecznej w wysokości 1,8 mln zł dla każdego zatrudnionego przed 15 grudnia 1993 r. Zapowiedzieli również w przypadku zlekceważenia postulatów działania ustawowe do strajku włącznie.

Rokowania z Zarządem Spółki nie przyniosły oczekiwanych rezultatów. Zarząd zgodził się jedynie na wypłatę jednorazowej premii w wys. 1 mln zł na 1 zatrudnionego. W tej sytuacji przeprowadzono referendum, w którym załoga opowiedziała się za strajkiem.

Sztuczna postawa pracodawcy budzi zdziwienie ponieważ kondycja ekonomiczna firmy przedstawia się nieźle a w porównaniu z innymi spółkami KGHM bardzo dobrze.

● Komisja Zakładowa NSZZ "Solidarność" przy PBK MICON wysłała do Prezydenta RP, Ministra Przekształceń Własnościowych oraz Marszałka Sejmu RP pismo z prośbą o interwencję w sprawie działań p. SLD a zarazem przewodniczącego ZW. Z.P.P.M i członka Rady Nadzorczej KGHM Ryszarda Zbryznego prowadzących do zwolnień kilkuset pracowników PBK "MICON" - spółki pracowniczej. Pod protestem podpisali się prawie wszyscy pracownicy spółki (kilkaset osób).

"Panie Prezydencie! Liczymy w powyższej sprawie na Pańską skuteczną interwencję. Liczymy, że Pan powstrzyma tych, którzy chcieliby wrócić czas miniony".

● W BGH-RM (spółki kombinackiej) trwają negocjacje pomiędzy NSZZ "S" a Zarząd Spółki na temat przekształcenia w strukturę holdingową. Związkowcy wnieśli wiele uwag do projektu umowy mających na celu ochronę interesów pracowników udziałowców oraz gwarancji osłon społecznych.

● 3.12.93 r. w KGHM odbyło się spotkanie Ministra Przekształceń Własnościowych Wiesława Kaczmarska oraz Dyrektora Departamentu Ministra Finansów - Zbigniewa Boniszko z Zarząd KGHM, Radą Nadzorczą oraz Związkami Zawodowymi. Informację ze spotkania zamieszczamy wewnątrz numeru.

● 8.12. br. w siedzibie ZR Dolny Śląsk odbyło się spotkanie przewodniczących ZR: Zagłębia Miedziowego, Śląska Opolskiego, Jeleniej Góry oraz Dolnego Śląska z Prezydium Okręgowej Sekcji Kolejowej NSZZ "S" Dolny Śląsk obejmującą swoim zasięgiem

cd. na str. 3

"Nie trzeba!... Dajcie spokój przeszłości!... Kto starą złość wspomina bodaj oko stracił!"

Ale to porzekadło ma ciąg dalszy — "A kto ją zapomni — bodaj obu nie miał!"

Aleksander Solżenicyn

12 LAT PÓŹNIEJ

12 lat temu, 13 grudnia 1981 roku władze PRL dokonały zamachu na prawa obywatelskie i pracownicze. Usiłowano zdławić demokratyczne dążenia, rozbić społeczną Solidarność. Wprowadzono rządy oparte na przymusie i powszechnym poczuciu zagrożenia. W sposób konsekwentny zabijano w naszym społeczeństwie nadzieję, uczucia i wartości, które przez 16 miesięcy nosiła ze sobą Solidarność. Tysiące działaczy NSZZ "Solidarność" znalazło się w więzieniach, wielu oddało swoje zdrowie a nawet życie. Górnicy z kopalni "Wujek", górnicy z Lubina, ks. Jerzy Popiełuszko, Grzegorz Przemyk i wielu innych to ci, którzy w imię tych najwyższych wartości, w obronie ideałów Sierpnia 80 oddali to co na ziemi najcenniejsze. Ich śmierć zobowiązuje nas do niesienia tych szczytnych idei z jakich zrodził się nasz Związek - do naszego środowiska, do załóg pracowniczych. Pielęgnowanie i podtrzymywanie tych zasad jest ważne szczególnie dzisiaj, gdy wartości materialne zdominowały życie społeczne. Aby w tej codziennej gonitwie, trochę o własny byt nie zapomnieć o innych, o obronie i pomocy dla najsłabszych, którym zabrakło nadziei i siły.

Przewodniczący Zarządu Regionu
Jacek Swakoń

INFORMACJA

ze spotkania Ministra Przekształceń Własnościowych p. Wiesława Kaczmarska i Dyrektora Departamentu Ministra Finansów — ZBIGNIEWA BONIUSZKO z Zarząd KGHM "Polska Miedź" S.A., przedstawicielami Rady Nadzorczej Spółki oraz przedstawicielami działających w KGHM "Polska Miedź" S.A. związków zawodowych odbytego w Lubinie w dniu 3 grudnia 1993 r.

W trakcie spotkania:

1. Pan Minister zaprezentował założenia polityki Rządu wobec "Polskiej Miedzi":
— potwierdził konieczność kontynuowania procesu restrukturyzacji przedsiębiorstwa,
— stwierdził równocześnie, że aby model restrukturyzacji, uwzględniając warunki lokalne oraz interes strony pracodawcy, jak i interes pracobiorców, był dobry i realny, musi być wypracowany na miejscu, a nie przez Rząd,
— oraz, że w procesie restrukturyzacji uwzględniony być musi element ekonomicznej konkurencyjności, a nie element rozgrywek politycznych i personalnych.
2. Przedstawiciel Sekcji Krajowej Górnictwa Rud Miedzi NSZZ "SOLIDARNOŚĆ" i jednocześnie przewodniczący Komisji Zakładowej NSZZ "SOLIDARNOŚĆ" w Spółce Pracowniczej "Mikon" w Polkowicach p. Janusz Sawicki złożył na ręce p. Ministra zbiorowy protest pracowników tejże Spółki Pracow-

niczej (około 300 podpisów) przeciwko działaniom p. R. Zbryznego - przewodniczącego Związku Zawodowego Pracowników Przemysłu Miedziowego, mającego na celu wyeliminowanie Spółki Pracowniczej "Mikon" z wykonawstwa robót usługowych na rzecz kopalni KGHM-u, co na wprost oznacza rychłe i nieuniknione zwolnienia grupowe pracowników "Mikonu" i likwidację firmy (około 400 zatrudnionych).

3. Reprezentujący Sekcję Krajową Górnictwa Rud Miedzi NSZZ "Solidarność" p. Bogdan Nuciński - przewodniczący Komisji Zakładowej NSZZ "Solidarność" w O/ZG "Lubin":
— zgłosił wniosek o jak najpilniejsze podjęcie negocjacji nad przesłanym w dniu 23 listopada 1993 r. przez Sekcję Krajową Górnictwa Rud Miedzi NSZZ "Solidarność" do Prezesa Rady Ministrów Waldemara Pawlaka projektem "Porozumienia" dot. zabezpieczeń pracowniczych pracowników Spółki

"Polska Miedź" S.A. i doprowadzenie do podpisania uzgodnionego tekstu "Porozumienia" przed uruchomieniem decyzji o restrukturyzacji ciągu technologicznego Spółki,

— zgłosił wniosek o jak najpilniejsze reaktywowanie prac nad Układem Zbiorowym Pracy dla Pracowników Przemysłu Miedziowego, przerwanych z powodu blokady ze strony Związku Zawodowego Pracowników Przemysłu Miedziowego w czerwcu 1993 r.,

— złożył na ręce p. Ministra Kaczmarska dokumentację dotyczącą:

- stanowiska Sekcji Krajowej Górnictwa Rud Miedzi NSZZ "Solidarność" w/s restrukturyzacji ciągu technologicznego KGHM-u,

- stanowiska Sekcji Krajowej Górnictwa Rud Miedzi NSZZ "Solidarność" w/s Układu Zbiorowego Pracy dla Pracowników Przemysłu Miedziowego,

- stanowisko Prezydium Sekcji Krajowej Górnictwa Rud Miedzi NSZZ "Solidarność" domagające się wstrzymania zwolnień pracowników w 9-ciu spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością (powołanych przez Zarząd KGHM "P.M." S.A. w dniu 1.01.1993 r.)

Zgłoszone przez przedstawicieli Sekcji Krajowej Górnictwa Rud Miedzi NSZZ "Solidarność" wnioski nie znalazły jednakże poparcia przedstawicieli pozostałych związków zawodowych.

4. Przedstawiciel Sekcji Krajowej Górnictwa Rud Miedzi NSZZ "Solidarność" p. Bogdan Nuciński przedstawił 3 pytania do p. Ministra:

1. Kto imiennie z ramienia KGHM podpisał umowę z "Polkolem" i ile na tym KGHM zyskał lub ile stracił?

2. Kto imiennie z Zarządu KGHM "Polska Miedź" S.A. podpisał umowę z firmą zagraniczną AB "Polmet" na handel miedzią i ile na tym zyskał lub stracił KGHM i Skarb Państwa?

3. Który z kolejnych Zarządów KGHM "Polska Miedź" S.A. i kto personalnie udzielił poroczenia p. Baranowskiemu? Ile na tym stracił KGHM, a ile Skarb Państwa? zwracając się równocześnie o udzielenie odpowiedzi na te pytania w formie informacji publicznej.

5. Pan Minister Kaczmarski, odpowiadając, bardzo krytycznie i z pełną dezaprobatą odniósł się do posunięć p. Zbryznego, powołującego się w swoim "liście otwartym" do Premiera Waldemara Pawlaka na nieprawdziwe fakty. Minister zarzucił i wykazał posłowi Zbryznemu kłamstwo, demagogię i brak kultury politycznej.

Na tym spotkanie zakończono.

Komisja Zakładowa NSZZ "Solidarność" ZG "Lubin" w Lubinie
Przewodniczący Bogdan Nuciński

WIADOMOŚCI

cd. ze str. 2

4 regiony. Tematem spotkania było przede wszystkim łamanie przez część Komisji Zakładowych skupionych w OSK Uchwały Finansowej Zjazdu dot. odprowadzania składek dla struktur ponaddziałowych. Uczestnicy spotkania byli zgodni, że KZ winne przestrzegać Uchwały KZD tzn. 35% składek odprowadzać dla Zarządu Regionów i Komisji Krajowej

Kolejne spotkanie w tej sprawie odbędzie się 22.12br. we Wrocławiu.

● 2.12.93 r. Oddział NSZZ "Solidarność" przy ROS Legnica zajął stanowisko w sprawie sytuacji placowej w Przedsiębiorstwie PKP. Związkowcy bardzo krytycznie odnieśli się do posunięć nowej ekipy rządowej związanych m.in. z podwyżkami cen nośników energii, towarów spożywczych i przemysłowych co przy niskich płacach kolejarzy spycha je na skraj nędzy.

W konkluzji zwracają się do Krajowej Sekcji Kolejarzy NSZZ "Solidarność" o podjęcie statutowych działań w obronę interesów pracowników i ich rodzin.

● Związkowcy i pracownicy z "Elpo" zastanawiają się jaki cel miały badania psychologiczne kadry zarządzającej zakładem za które zapłacono kilkadziesiąt milionów złotych.

Wątpliwości ich może rozwiązać fakt, iż zleceniodawcą i zleceńbiorcą są członkowie Federacji Pracodawców woj. legnickiego.

Z Gdańska

● 30 listopada 1993 roku w Gdańsku odbyło się posiedzenie Prezydium Komisji Krajowej NSZZ "Solidarność". Wysłuchano sprawozdania przedstawicieli Związku, którzy uczestniczyli w spotkaniu Komisji Trójstronnej i "zapoznano się z legislacją" Paktu o przedsiębiorstwie. Prezydium jest przekonane, że zmienianie czegośkolwiek w wynegocjowanych ustawach przez Rząd lub Sejm jest złamaniem uzgodnionej rok temu zasady trójstronności: pracodawcy, związki zawodowe, rząd uzgadniają rozwiązania - sejm wprowadza wynegocjowane akty prawne w życie. Rząd oficjalnie deklaruje dotrzymanie wszystkich porozumień Rząd - Związek i jednocześnie łamie ustalenia.

Prezydium KK przyjęło również stanowiska w sprawie bezrobocia domagając się wprowadzenia w regionach zagrożonych wysokim bezrobociem świadczeń przedemerytalnych wynegocjowanych 25 stycznia 1993 roku z NSZZ "Solidarność", przedłużenia okresu pobierania zasiłku dla bezrobotnych bez ofert pracy do 31 marca 1994 roku, zapewnienie środków na pomoc społeczną i dodatki mieszkaniowe.

Prezydium postanowiło, że obchody rocznicy Grudnia '70 odbędą się 17 grudnia w Gdyni w związku z odsłonięciem pomnika.

● 7 grudnia 1993 roku w Gdańsku odbyło się posiedzenie Prezydium Komisji Krajowej NSZZ "Solidarność". Spotkano się z Prezydium Sekcji Krajowej Kobiet i zapoznano się z problemami w działalności sekcji.

Przedstawiono Prezydium projekt nowego systemu prowadzenia działalności finansowej Związku.

Udzielono pełnomocnictw do prowadzenia negocjacji z Rządem kilku strukturom branżowym.

Przyjęto sprawozdanie ze spotkania wyjaśniającego w sprawie sporu zbiorowego o realizację porozumienia Rząd - "Solidarność" WSK PZL Mielec. Decyzję o wejściu w spór zbiorowy podejmie Komisja Krajowa na posiedzeniu 21 grudnia 1993 roku.

Wystosowano pismo do Rządu RP w sprawie zasiłków przedemerytalnych żądając zmian w "Ustawie o zatrudnieniu i bezrobociu" zgodnie z porozumieniem z NSZZ "Solidarność" z 25 stycznia 1993 roku.

Wobec złamania przez Rząd RP postanowień "Paktu o przedsiębiorstwie" i zasady trójstronności Prezydium KK oczekuje od Rządu RP odpowiedzi na stanowisko KK nr 19/93 z 27.10.1993 r. oraz uchwało stanowisko w tych sprawach. Prezydium KK wystąpiło do Rządu o podjęcie działań legislacyjnych zmierzających do ratyfikacji Konwencji MOP nr 1 i nr 30 dotyczących maksymalnego wymiaru czasu pracy.

Wysłuchano informacji z obrad I Ogólnopolskiej Konferencji Centrum pracy poświęconej projektom ustawy konstytucyjnej. Powołano na pełniący obowiązki Rzecznika Prasowego Komisji Krajowej NSZZ "Solidarność" Piotra Żaka z Łodzi.

UWAGA WSZYSTKIE KOMISJE ZAKŁADOWE Dział Szkoleń informuje

Dział Szkoleń Zarządu Regionu Zagłębie Miedziowe NSZZ "Solidarność" informuje, że zamierza zorganizować do końca marca 1994 r. następujące szkolenia:

1. Pięciodniowe Szkolenie Ogólnozwiązkowe dla 40 działaczy Komisji Zakładowych w formie wyjazdowej, w Sosnowcu k/Karpacza w dniach 28.02-4.03.94 r. Koszt udziału 1 osoby wyniesie ok. 1 400 000 zł (materiały szkoleniowe + noclegi + wyżywienie);

2. Pięciodniowe Szkolenie Ogólnozwiązkowe dla działaczy Komisji Zakładowych w formie miejscowej - koszt udziału 1 osoby wyniesie ok. 400 000 zł (materiały szkoleniowe + wyżywienie) - odbywać się będą w siedzibie Zarządu Regionu w Legnicy, terminy: 17.01.-21.01.94 r., 14.02.-18.02.94 r., 14.03.-18.03.94 r.

3. Trzydniowe Szkolenie dla Członków Komisji Rewizyjnych - miejscowe - koszt udziału 1 osoby wyniesie ok. 200 000 zł, terminy zainteresowanym KZ podamy

z odpowiednim wyprzedzeniem;

4. Jednodniowe Szkolenie dla osób prowadzących księgowość w Komisjach Zakładowych - miejscowe - koszt udziału 1 osoby wyniesie ok. 50 000 zł, terminy zainteresowanym KZ podamy z odpowiednim wyprzedzeniem;

5. Podstawy Gospodarki Rynkowej - 4 razy po 4 godziny - w Legnicy - koszt udziału 1 osoby wyniesie ok. 150 000 zł, terminy zainteresowanym KZ podamy z odpowiednim wyprzedzeniem.

W związku z powyższym proszę do 03.01.1994 r. o telefoniczne lub pisemne zgłoszenie w Zarządzie Regionu (tel. 260-12, 260-13) osób wytypowanych na poszczególne szkolenia. Liczy się kolejność zgłoszeń. Komisje Zakładowe, które wcześniej dokonały zapisów na szkolenia mają już zapewnione miejsca.

Część kosztów szkoleń pokrywa Zarząd Regionu.

Sekretarz Zarządu Regionu
Ewa Kosiorowska

SPORY ZBIOROWE

Jedną z najważniejszych ustaw związkowych jest ustawa o rozwiązywaniu sporów zbiorowych z 23 maja 1991 r. (Dz. U. nr 55 poz. 236). Ustawa ta obowiązuje od czerwca 1991 r. jednakże jeszcze wiele komisji nie wchodziło na drogę sporu zbiorowego ze swoim pracodawcą, stąd znikoma jej znajomość. Dlatego poniżej drukujemy wyjaśnienia opracowane przez Biuro Konsultacyjno-Negocjacyjne przy Zarządzie Regionu Dolny Śląsk NSZZ "Solidarność" dotyczące tejże ustawy.

Przedmiot sporu

1. Spór zbiorowy - dotyczy większej liczby pracowników - najczęściej całej załogi lub jej części. Celem sporu zbiorowego jest ustanowienie korzystniejszych: warunków pracy i płacy, praw i wolności związkowych oraz świadczeń socjalnych. Przedmiot sporu określa art. 1 ustawy. Wymieńmy tu przykładowo niektóre sprawy, których może dotyczyć spór:

warunki pracy - sposobu wykonywania pracy na wyznaczonych stanowiskach jak i organizacji pracy a zwłaszcza stanu technicznego uzbrojenia pracy, ochrony zdrowia i środowiska, porządku i dyscypliny pracy, możliwości podnoszenia kwalifikacji zawodowych, stosunków społecznych zachodzących w procesie pracy, należy zwrócić uwagę, że przedmiotem sporu zbiorowego może być np. liczba osób przewidzianych do zwolnienia w "trybie grupowym" na podstawie ustawy o rozwiązywaniu stosunków pracy z pracownikami z przyczyn leżących po stronie zakładu pracy (Dz.U. Nr 4 z 1990 r. z późn. zm.). Spór dotyczący zwolnień można rozpocząć gdy nie podpisano porozumienia w sprawie zwolnień oraz kierownik zakładu pracy wydał regulamin dot. zwolnień, **płace** - składniki i formy wynagradzania, stawki wynagradzania odpowiadające kategoriom zaszczerzowania, rozpiętość stawek wynagradzania, wynagrodzenia dodatkowe np. dopłaty do godzin nadliczbowych, do stawek zasadniczych, premie, nagrody z zysku, tantiemy, **świadczenia socjalne** - tworzenie i zmiana systemu zasiłków, dopłat, rekompensat, zapomóg, pożyczek, tworzenie funduszu zbiorowego (mieszkaniowy i socjalny), **prawa i wolności związkowe** - zaniechanie bądź uniemożliwienie wykonywania przez związek zawodowy działań, do których wykonywania związek posiada określony tytuł prawny.

Sporu nie można prowadzić w celu poparcia indywidualnych żądań pracowniczych, jeżeli ich rozstrzygnięcie jest możliwe w innym postępowaniu. Oznacza to, że sporu zbiorowego nie można prowadzić w sprawach, których rozwiązanie możliwe jest np. w sądzie oraz w sprawach personalnych.

Zgłoszenie sporu

2. Wszczynając spór zbiorowy Komisja Zakładowa musi podjąć uchwałę, w której określi żądania związku wobec pracodawcy oraz termin na ich realizację nie krótszy jednak niż 3 dni. Jest to zgłoszenie sporu. Uchwała musi być przekazana (z potwierdzeniem odbioru) pracodawcy.

Zgłoszenie winno zawierać uprzedzenie, że

w przypadku nie zrealizowania żądań może zostać podjęta akcja strajkowa.

Z kim prowadzi się spór

3. NSZZ "Solidarność" w danym zakładzie pracy prowadzi spór z pracodawcą bądź pracodawcami w rozumieniu art. 3 Kodeksu pracy oraz osobami fizycznymi prowadzącymi działalność gospodarczą zatrudniającymi pracowników. W tym wypadku stroną dla związku jest kierownik zakładu pracy - tj. np. dyrektor, zarząd spółki - bądź jego pełnomocnicy działający na podstawie udzielonych przez kierownika pełnomocnictw. Stroną związkowa winna przed rozpoczęciem rokowań sprawdzić czy osoba działająca w zastępstwie kierownika posiada odpowiednie pełnomocnictwa.

Kto prowadzi spór

4. Spór w zakładzie pracy może prowadzić:

(a) **odrębnie** (art. 3 ust. 1) każdy z funkcjonujących w zakładzie związków zawodowych tj. w przypadku NSZZ "Solidarność" zakładowa organizacja związkowa.

(b) **wspólna reprezentacja związków** (art. 3 ust. 2) działających w zakładzie pracy.

(c) **organizacja związkowa** zaproszona przez pracowników zakładu pracy, w którym nie działa związek zawodowy (art. 3 ust. 4).

Czy pracodawca może odmówić przyjęcia do wiadomości zgłoszeń sporu zbiorowego przez związek.

5. Pracodawca nie może odmówić stronie związkowej rokowań uzasadniając swoje stanowisko np. tym, że żądania strony związkowej są np. "bezzasadne", "nierealne". Kwestia zasadności żądań związku może być oceniona dopiero podczas rokowań ze związkiem.

6. Odmowa niezwłocznego podjęcia rokowań przez pracodawcę podlega sankcjom przewidzianym w art. 26 ustawy. (patrz pkt. 52, 53 opracowania).

Płace, układy zbiorowe - spór zbiorowy

7. Generalnie spór zbiorowy można wszczynać bez żadnych warunków wstępnych. Jednym z wyjątków dotyczących możliwości wszczęcia sporu zbiorowego są spory dotyczące układów zbiorowych pracy i innych porozumień, w których stroną jest organizacja zwią-

kowa (art. 4 ust. 4 ustawy). Z uwagi na powyższe związek nie może wszcząć sporu zbiorowego wcześniej niż nie dokona wypowiedzenia dokumentu, którego jest stroną (np. porozumienia płacowego, zakładowego systemu wynagradzania, układu zbiorowego pracy). Dniem wypowiedzenia jest dzień złożenia drugiej strony oświadczenia woli o wypowiedzeniu. Oczywiście "zasada wypowiedzenia" odnosi się tylko do sporów zbiorowych, których żądanie dotyczy zmiany poszczególnych elementów bądź układu.

Obowiązek rokowań, mediacji i podpisywania protokołów

8. W przypadku nie zrealizowania żądań związku w określonym w zgłoszeniu terminie, w zakładzie pracy istnieje spór zbiorowy. W tym wypadku pracodawca musi jak najszybciej wyznaczyć termin rokowań.

9. Każda faza sporu (rokowania, mediacje) musi kończyć się protokołem stwierdzającym zbieżność stanowisk stron.

10. W przypadku, gdy pracodawca odmawia bez uzasadnionych podstaw podpisania protokołu rozbieżności, strona związkowa winna jednostronnie sporządzić sprawozdanie (notatkę) z rokowań, mediacji zawierającą wykaz nie uzgodnionych spraw i stanowiska stron. Odpis takiego sprawozdania można przekazać drugiej stronie dla zgłoszenia uwag. W wypadku, gdy uwagi takie nie zostaną zgłoszone w określonym terminie, sprawozdanie (notatka) zastępuje protokół rozbieżności ze wszystkimi konsekwencjami wynikającymi z przepisów ustawy. Opisana postawa pracodawcy podlega sankcjom karnym. (patrz pkt. 52, 53 opracowania).

Skład grupy związkowej prowadzącej rokowania, mediacje

11. Związek prowadzący spór może według własnego uznania ustalić skład swojej grupy negocjacyjnej. Grupa taka może być rozszerzona o przedstawicieli władz nadrzędnych związku jak i doradców czy ekspertów. Status prawny grupy negocjacyjnej nie został uregulowany w przepisach. Z uwagi na powyższe pracodawca nie ma uprawnień do kwestionowania składu grupy związkowej. W przypadku NSZZ "Solidarność" jego struktury organizacyjnej (terytorialna) przedstawiciele władz związkowych czy doradcy, eksperci

związkowi mogą przebywać na terenie każdego zakładu pracy gdzie występuje organizacja NSZZ "Solidarność".

Liczebność grupy negocjacyjnej ustala sam związek zawodowy. Pracodawca jest upoważniony do kwestionowania składu osobowego i liczebności delegacji związkowej (patrz pkt. 57 dot. Konwencji 98 MOP).

Etap mediacji

12. Po podpisaniu protokołu rozbieżności z etapu rokowań strona związkowa, jeżeli dalej kontynuuje spór, winna oświadczyć drugiej stronie, iż dalej podtrzymuje swoje żądania. Rozpoczynamy tym samym etap mediacji.

Kto może być mediatorem

13. Mediatorem może być każda dorosła osoba, na którą wyraża zgodę obie strony sporu. Osoba taka powinna cieszyć się ogólnym zaufaniem i gwarantować neutralność w sporze. Mogą to być pracownicy zakładu np. radni, posłowie, urzędnicy państwowi czy samorządowi itp. Osoba mediatora winna być wyznaczona przez strony w terminie do 5 dni (art. 11 ust. 2 ustawy). W przypadku niemożności wyboru mediatora strony mogą zwrócić się do Ministra Pracy i Polityki Socjalnej o wskazanie mediatora z listy Ministerstwa.

14. Mediator nie ma żadnych uprawnień decyzyjnych, władczych, ani w stosunku do stron sporu, ani w stosunku do osób trzecich.

15. Strony sporu mogą za porozumieniem w trakcie mediacji zmienić osobę mediatora.

Strajk ostrzegawczy

16. Jeżeli przebieg postępowania mediacyjnego uzasadnia ocenę, że nie doprowadzi ono do rozwiązania sporu przed upływem 14 dni od dnia zgłoszenia sporu bądź związek prowadzący spór nie wyrazi zgody na przedłużenie tego okresu na wniosek mediatora, to można zastosować strajk ostrzegawczy. Strajk może być zastosowany jednorazowo i na czas nie przekraczający 2 godzin.

Czas trwania etapu rokowań i mediacji

17. Z uwagi na fakt uprzedzenia w zgłoszeniu sporu zbiorowego o ewentualnej akcji strajkowej można przyjąć, że rokowania i mediacje powinny być zakończone przed upływem 14 dni od dnia zgłoszenia sporu zbiorowego.

Protokół rozbieżności z fazy mediacji - co dalej?

18. Jakie będą dalsze losy sporu, jeżeli strony nie osiągną porozumienia w etapie mediacji zależy od decyzji związku zawodowego, który prowadzi spór. Istnieją trzy sposoby rozwiązania istniejącej sytuacji:

a) podjęcie akcji strajkowej (po przeprowadzeniu referendum), a jeżeli danej grupie pracowniczej nie przysługuje prawo do strajku - innej niż strajk akcji protestacyjnej,

b) podjęcie próby rozwiązania sporu - jeżeli nie korzysta się z prawa strajku - poprzez podanie sporu rozstrzygnięciu kolegium arbitrażu społecznego,

c) odstąpienie od sporu i zaniechanie dalszego postępowania w tej sprawie.

Kolegium Arbitrażu Społecznego

19. Jedną z możliwości rozwiązania zbioro-

wego polega na poddaniu sporu rozstrzygnięciu Kolegium Arbitrażu Społecznego. Kolegium nie jest sądem, chociaż działa przy sądach. Orzeczenie kolegium wynika z rozpoznania stanowisk stron sporu z punktu widzenia reguł celowościowych i słusznościowych, a nie bezpośredniego stosowania prawa. Od orzeczenia kolegium nie przysługują środki odwoławcze np. rewizja, gdyż jest ono ostateczne. Przypominamy, że zgodnie z art. 16 pkt. 6 ustawy przed oddaniem sporu do kolegium strona może oświadczyć, że nie podda się orzeczeniu. Wówczas orzeczenie nie ma charakteru wiążącego strony. Orzeczenie kolegium powinno zawierać uzasadnienie, które może jednakże przesądzić o postawie stron, zwłaszcza gdy rozstrzygnięcie zapadnie jednomyślnie (aspekt moralny). Orzeczenie może uzasadniać ogłoszenie strajku jak i uznać żądania i postulaty związku za bezpodstawne, przesądzając o niedopuszczalności proklamowania strajku. Szczegółowe zasady postępowania przed kolegium Arbitrażu Społecznego ustala rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 19.08.1991 (Dz.U. Nr 73 poz. 324).

Referendum

20. Jednym z warunków możliwości ogłoszenia strajku jest uzyskanie zgody na strajk większości głosujących pracowników, przy minimum 50% frekwencji (art. 20. ust. 1 ustawy).

W przypadku przedsiębiorstw wielozakładowych konieczne jest przeprowadzenie referendum w poszczególnych zakładach, które mają być objęte strajkiem właściwym. Zgodę na strajk uzyskujemy jeżeli za strajkiem opowiedziało się większość tzn. ponad 50% głosujących pracowników w poszczególnych zakładach przy co najmniej 50% frekwencji (art. 20 ust. 2 ustawy).

Jedną z wątpliwości jaka powstaje w tym miejscu jest ustalenie podstawy, od jakiej liczymy poziom frekwencji. Frekwencję ustalamy w odniesieniu do stanu zatrudnienia w danym zakładzie pracy (włączając np. pracowników przebywających na urloпах bezpłatnych, osoby oddelegowane, zatrudnione w niepełnym wymiarze, w wojsku itp.).

21. Dokumentacja z przeprowadzonego referendum musi być zabezpieczona i przechowywana przez odpowiednie władze związkowe, gdyż jest to również materiał dowodowy.

Czy referendum powinno być tajne?

22. O tym, czy referendum winno być tajne czy jawne, decyduje związek zawodowy prowadzący spór. Udział w referendum nie jest obowiązkowy.

"Niewspółmierność" żądań do strat wywołanych strajkiem

23. Jedną z przesłanek "legalności" strajku jest zastosowanie zasady "niewspółmierności" żądań do strat wywołanych strajkiem zawartej w art. 17 ust. 3 ustawy. Przy zastosowaniu tej zasady nie należy brać pod uwagę tzw. strat pośrednich w postaci np. utraćliwości życia publicznego wywołanych strajkiem, pogorszenia się stosunków społecznych lub innych negatywnie ocenianych następstw. Żądanie pracodawcy lub organów administracji przerwania strajku ze względu na naruszenie dyrektywy określonej w cyt. artykule nie jest dla organu kierującego strajkiem wiążące. Ostateczna ocena zachowania zasady "niewspółmierności" należy do sądów karnych bądź cywilnych.

Strajk zakładowy (właściwy)

24. Aby można było rozpocząć strajk właściwy Komisja Zakładowa musi posiadać protokoły rozbieżności z: art. 9 ustawy etapu rokowań (tj. negocjacji prowadzonych ze swoim kierownikiem zakładu pracy) oraz mediacji art. 14 (tj. negocjacji z kierownikiem zakładu pracy prowadzonych w obecności mediatora). Protokół rozbieżności z etapu mediacji musi podpisać, oprócz stron sporu, mediator. Wyjątki od tej sytuacji opisane są w pkt. 40, 41 opracowania.

25. Innym ważnym elementem legalizującym akcję strajkową jest zgoda na strajk załogi (patrz art. 20).

26. Strajk nie może być ogłoszony w terminie krótszym niż 14 dni od dnia zgłoszenia sporu (art. 7 ust. 2 ustawy).

27. Właściwe władze związkowe muszą powiadomić (ogłosić datę strajku) pracodawcę o strajku właściwym w terminie nie krótszym niż 5 dni (art. 20. ust. 3 ustawy) przed rozpoczęciem strajku.

28. Strajk jest legalny, gdy spełnione są warunki o których mowa w pkt. 20, 23, 24, 26, 27 co oznacza, że pracownicy nie ponoszą żadnych negatywnych konsekwencji z tytułu udziału w strajku.

29. Strajk właściwy trwa do chwili, gdy odpowiednie władze związkowe ogłoszą jego zakończenie (par. 38 pkt. 2 Statutu NSZZ "Solidarność").

30. Należy zaznaczyć, że ustawa nie normuje szczegółowych technik (metod) prowadzenia strajku. Problem techniki i metody strajku jest sprawą wewnętrzną związku przy zachowaniu istotnej cechy strajku jaką jest "zbiorowe powstrzymanie się pracowników od świadczenia pracy".

Kto ogłasza strajk właściwy, ostrzegawczy

31. W przypadku, gdy przyczyną strajku jest konflikt w jednym zakładzie pracy, strajk zakładowy ogłaszają zakładowe władze związkowe np. komisja zakładowa po uzyskaniu zgody bezwzględnej większości członków zakładowej organizacji Związku (par. 38 ust. 2 Statutu NSZZ "Solidarność"). W czasie działań zmierzających do ogłoszenia i przygotowania strajku powinien być utworzony komitet strajkowy. Z praktycznego punktu widzenia celowe jest przekształcenie Komisji Zakładowej w komitet strajkowy.

32. W przypadku strajku ponadzakładowego (wielozakładowego) decyzję o akcji strajkowej (par. 38 ust. 3 Statutu) podejmują:

- w przypadku akcji strajkowej ponadregionalnej Komisja Krajowa Związku;

- w przypadku strajku o zasięgu regionalnym Zarząd Regionu określając jednocześnie zasięg strajku.

33. W przypadku podejmowania decyzji o rozpoczęciu strajku wielozakładowego (ponadzakładowego) odpowiednie władze związkowe winny uwzględnić warunki określone w pkt. 20, 23, 27.

34. Decyzję o strajku regionalnym podejmuje Zarząd Regionu na wniosek Prezydium ZR (par. 23 ust. 1 pkt. 6 Statutu).

35. Ogłoszenie strajku regionalnego właściwego musi poprzedzić pozytywny wynik referendum przeprowadzonego w zakładach pracy objętych strajkiem (patrz pkt. 20).

36. Zarząd Regionu bądź Komisja Krajowa NSZZ "Solidarność" powiadamia na 5 dni przed strajkiem właściwe zakłady pracy objęte strajkiem.

cdn.

NSZZ Solidarność

REGIONALNA SEKCJA OŚWIATY
I WYCHOWANIA

SERWIS INFORMACYJNY NR 21

KOMENTARZ DO PROJEKTU USTAWY O STATUSIE ZAWODOWYM NAUCZYCIELI

Wśród 55 projektów ustaw, które obecny rząd wycofał do ponownego przeglądu, jest i projekt ustawy o statusie zawodowym nauczycieli, mający zastąpić dotychczas obowiązującą Kartę Nauczyciela. Wywołał on wiele wątpliwości i podejrzeń co do intencji odeszłych władz wobec całej sfery oświatowej. Majowy strajk nauczycieli i październikowe referendum wyraźnie pokazały, czego nauczyciele oczekują i jaki jest ich stosunek wobec proponowanych zmian. Dziś jest czas i miejsce na przeanalizowanie w/w projektu, z takim zapalem forsowanego przez byłe władze MEN-u, i z równą determinacją odrzucanego przez nauczycieli.

W projekcie zmian Ustawy o systemie oświaty jest wyraźna próba scentralizowania sposobu zarządzania oświatą (a więc próba ograniczenia demokracji) polegająca na tym, że nie będzie konkursów na dyrektorów szkół, a także kuratorów oświaty. Stanowiska te będą obsadzone drogą dogadania się administracji samorządowej z oświatową (skąd my to znamy?!), jeżeli obie strony dogadają się, to nie będzie konkursu.

W projekcie ustawy o statusie zawodowym nauczycieli jest próba ograniczenia kilku ustaw prawnych/funkcjonujących w Polsce: Kodeksu Pracy, Ustawy o Związkach Zawodowych, a nawet Paktu o Przedsiębiorstwie, Paktu, który nie wszedł jeszcze w życie. Ograniczenia te polegają na tym, iż wprowadza się zatrudnienie kontraktowe, co kłóci się z przepisami Kodeksu Pracy, a ponadto projekt nie przewiduje ile lat można być nauczycielem kontraktowym, czyli można nim być do końca życia. W ogóle nowy projekt dzieli nauczycieli na 5 kategorii: stażystę, nauczyciela kontraktowego, nauczyciela, starszego nauczyciela, nauczyciela dyplomowanego. Przynależność do poszczególnych grup uzależniona byłaby od stażu pracy, stanowiska i wykształcenia. Wynikałaby z niej wysokość zarobków. Nigdzie jednak nie napisano, jakie byłyby to zarobki. Tymczasem Karta Nauczyciela mówi jasno, iż co dwa lata następuje przeszerogowanie. Mając na uwadze obiecani i faktyczny zapis prawny, nauczyciele wybrali to drugie. W projekcie przewiduje się też szczebel funkcyjny starszego nauczyciela; i tu znowu od decyzji dyrektora i zasobu kasy państwowej może zależeć, czy nauczycielowi umożliwi się w miarę szybkie przejście do szczebla dyplomowanego, czy też będzie się go trzymać na poprzednim stano-

wisku dowolnie długo. Jest to sytuacja, w której nad oświatą będzie panowała administracja lub biurokracja.

W projekcie jest też zawarta propozycja regulacji płac. Zakłada ona średnio milion złotych podwyżki dla każdego nauczyciela. Jest to, delikatnie mówiąc, oszustwo, bo po pierwsze już w ustawie o budżecie mówi się, iż podwyżka ta dotyczy każdego pracownika sfery budżetowej, a po drugie, mówi się o małej ilości przewidywanych zwolnień z pracy związanych ze zmianą pensum co jest niewiarygodne. Pensum nauczyciela ma być przez kilka lat ruchome, tylko nie wyjaśniono przez ile lat. Trzeba też dodać, że próby zmiany pensum nie są związane z badaniem realnego czasu pracy nauczyciela wynikającego z tego wzrostu bezrobocia i powiązania z warunkami pracy. Liczebność klas w szkołach jest bardzo różna, warunki pracy są więc różne. Tygodniowa ilość godzin powinna więc być zgodna z tymi uwarunkowaniami.

Tymczasem projekt ustawy zakłada, że czas pracy nauczyciela nie może przekraczać 40 godzin tygodniowo (art. 36). Nauczyciel w ramach tych godzin OBOWIĄZANY jest do realizowania 21 (!) punktów. Ponieważ szkoły nie są przygotowane, by nauczyciel spędzał w nich 8 godzin dziennie, część pracy musi realizować w domu, zapis ten nie przystaje do realiów, ale może służyć do narzucania nauczycielom, słusznych lub nie, pomysłów dyrektora. Furtka do ubezwłasnowolnienia nauczyciela stoi więc otworem.

Projekt ustawy o statusie zawodowym nauczyciela narusza też Ustawę o Związkach Zawodowych, bo odbiera nauczycielom szkół podstawowych prawo do strajku. Jest to naruszenie norm prawnych nie tylko naszego państwa, ale i międzynarodowych. Intencje władz są tutaj aż nadto czytelne, szczególnie, że okres oddelegowania do związków zawodowych nie będzie w oświacie zaliczany do stażu pracy.

Pakt o Przedsiębiorstwie Państwowym (zawieszony) przewiduje powszechność układów zbiorowych, zaś projekt ustawy o statusie zawodowym nauczycieli milczy w tej kwestii. Wniosek jest tylko jeden: władza wie lepiej, czego potrzebuje oświata i jej pracownicy. Bardzo niedobre skojarzenia budzi zapis o konieczności wykazania się przez nauczycieli lojalnością wobec Państwa (art. 27, pkt. 2). Takie stwierdze-

nie daje możliwości dowolnej interpretacji i może być wykorzystywane przy ograniczeniu praw związkowych, czy też pozbywaniu się niewygodnych nauczycieli. Podobny zapis o wychowaniu młodzieży w "duchu socjalistycznym" z Karty Nauczyciela (na szczęście już usunięty) takim praktykom właśnie służył.

Bardzo zabawny jest Rozdział IV projektu ustawy pt. "Obowiązki i prawa nauczyciela". 6-krotnie użyto tu pojęcia "obowiązany", 3-krotnie "powinien", 2-krotnie "nie może", raz "nie ma prawa" i tylko raz w art. 31 użyto pojęcia "ma prawo" - prawo do wyboru metod nauczania, wychowania oraz do wyboru podręczników. Rozdział IV winien mieć więc tytuł "Obowiązki i prawo nauczyciela". Nieodparcie nasuwa się wniosek, iż nauczyciel będzie miał właściwie tylko dwa prawa: milczeć i słuchać.

Nowy projekt reguluje też długość urlopów nauczycielskich. Od dyrektora szkoły wymaga obecności w placówce na 10 dni przed końcem wakacji. Nauczyciele zaś mają być zobligowani do przepacowania w czasie wakacji 15 dni. Istnieją bardzo uzasadnione obawy, że w oparciu o ten przepis dyrekcja będzie zmuszać nauczycieli np. do organizowania półkolonii w czasie ferii zimowych, czy też innych zajęć pozalekcyjnych. Oczywiście bez dodatkowego wynagrodzenia.

Sprawą, która w pewien sposób ilustruje styl i filozofię reformowania oświaty, jest kontrowersja dotycząca konkursów na dyrektora szkoły. Przeciwnie konkursom jest lobby samorządowe. Projekt ustawy korzystnie rozwiązuje dla samorządów kwestie finansowania szkół, bo pieniądze przekazywane byłyby gminom i tu dzielone poszczególnym placówkom. Rzecz w tym, iż konieczne jest precyzyjne określenie wysokości środków na poziomie szkół, gdyż tylko wtedy umożliwiłoby to dyrektorom faktyczne zarządzanie. Proponowane przez samorządy rozwiązanie uzależniałoby go całkowicie od decyzji lub co gorsza układow w radzie gminy. Konkurs na dyrektora odbywałby się tylko w przypadku gdyby kandydat proponowany przez gminę został negatywnie zaopiniowany przez kuratora.

Kończąc należy stwierdzić, iż zmiany w oświecie są konieczne. Konieczna jest zmiana stosunków służbowych, gdyż obecny sposób mianowania nauczycieli jest anachroniczny. Sposób awansowania nauczycieli przedstawiony w projekcie "Ustawy" jest godny namysłu, ale jak cała "Ustawa" razi brakiem dopracowania. Widać to szczególnie w tym, że aż 13 bardzo ważnych artykułów jest przesuniętych w kompetencje rozporządzeń. Mogł to być efekt pośpiechu, ale też efekt z góry przemyślnych rozwiązań. W "Ustawie" jest też wiele spraw nie uregulowanych np. pozbawienie nauczycieli praw już nabytych.

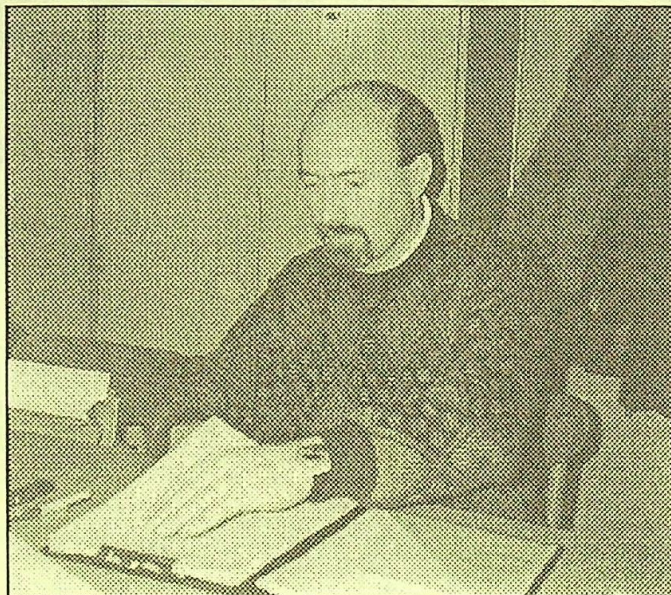
Do projektu ustawy podchodzić należy spokojnie, choć wiele artykułów jest wręcz oburzających. Dobrze więc się stało, że nowe władze wstrzymały realizację 55 projektów ustaw bojąc się "kukulczego jaja" podrzuconego przez odeszłą ekipę. Należy się ponownie przyjrzeć proponowanym reformom.

Stanisław Witek

KOMISJE ZAKŁADOWE

KZ NSZZ "SOLIDARNOŚĆ" 1070

Przedsiębiorstwo Budowlane
"MODERNBUD - 5" Spółka z o.o.
ul. Piastowska 20A
59-220 Legnica
telefon 223-70, telex 0787645
Liczba członków 25
Przewodniczący KZ Bogdan Zykowski
Przewodniczący KR Marek Kopacz

ADAM MYRDA Przewodniczący KZ NSZZ "S"
"PeBeKa" w Lubinie

KZ NSZZ "SOLIDARNOŚĆ" 1072

Legnickie Przedsiębiorstwo Gospodarki
Komunalnej Spółka z o.o.
ul. Orła Białego 8
59-220 Legnica
telefon 218-54,55; 260-25, 26, 27
Liczba członków 83
Przewodniczący KZ Józef Podlaski
Przewodniczący KR Jan Lamot

KZ NSZZ "SOLIDARNOŚĆ" 1075

Odzieżowa Spółdzielnia Pracy
"JEDNOŚĆ"
ul. Kościelna 3
59-220 Legnica
telefon 221-85, telefax 237-50
Liczba członków 15
Przewodniczący KZ Józef Tobera
Przewodnicząca KR Lidia Manini

KZ NSZZ "SOLIDARNOŚĆ" 1077

Przedsiębiorstwo Przetwórstwa

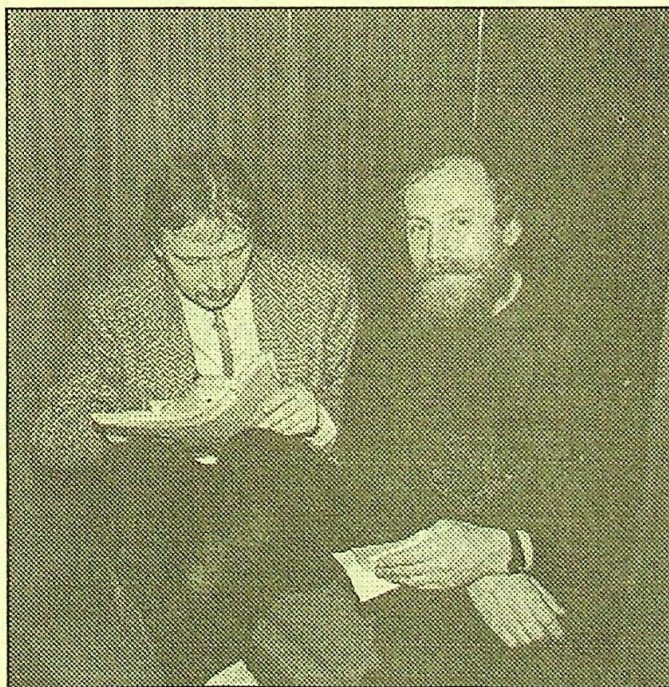
Owocowo-Warzywnego w Legnicy
ul. Kręta 10
59-220 Legnica
telefon 251-81, telefax 226-07, telex 0782358
Liczba członków 67
Przewodniczący KZ Lucjan Roszkowski
Przewodnicząca KR Teresa Kantowska

KZ NSZZ "SOLIDARNOŚĆ" 4054

Przedsiębiorstwo Budowy Kopalń
"PeBeKa" Spółka z o.o.
ul. Marii Skłodowskiej Curie 76
59-300 Lubin
telefon 40-51-71, telefax 40-54-95
Liczba członków 760
Przewodniczący KZ Adam Myrda
Przewodnicząca KR Lucyna Czyżowicz

KZ NSZZ "SOLIDARNOŚĆ" 4057

Górnictwo-Hutniczy Specjalistyczny
Zespół Opieki Zdrowotnej
ul. Marii Skłodowskiej Curie 66
59-300 Lubin
telefon 46-00-10
Liczba członków 115
Przewodnicząca KZ Zdzisława Kmiotek
Przewodnicząca KR Mirosława Błażejewska

LUCJAN ROSZKOWSKI Przewodniczący KZ NSZZ
"S" Przedsiębiorstwa Przetwórstwa
Owocowo-Warzywnego z Przewodniczącym ZR
JACKIEM SWAKONIEM

Krzyżówka 21/93

Poziomo:

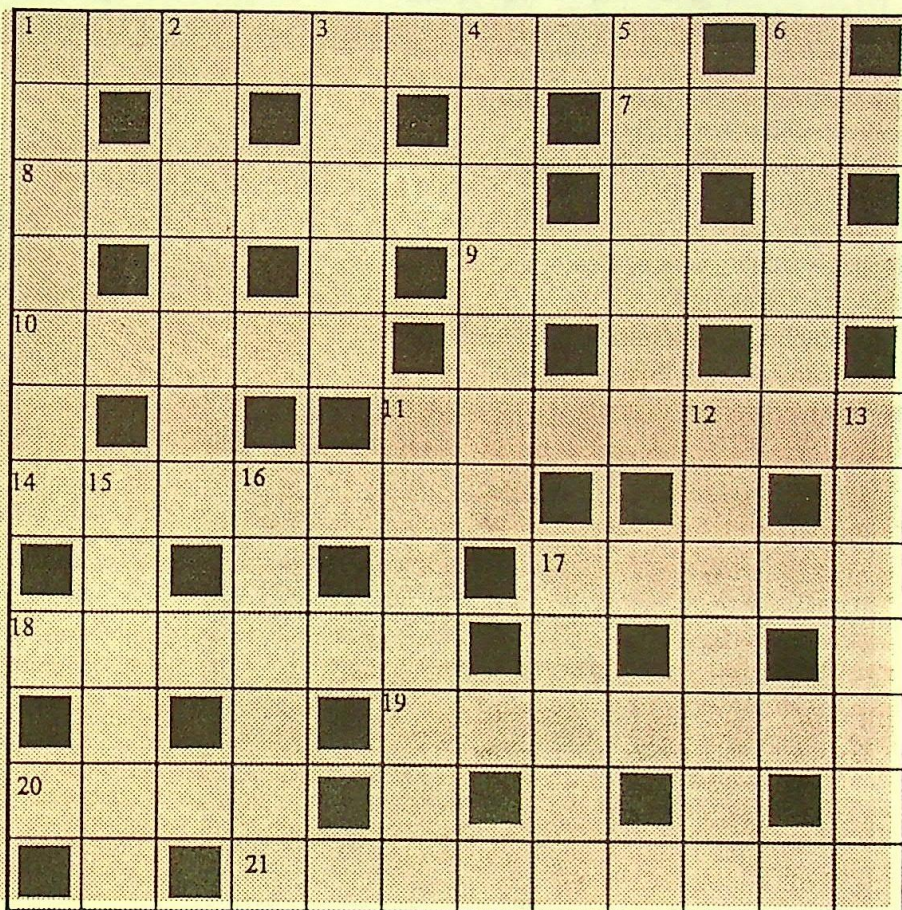
1. zestaw kosztów,
7. szczególna liczba,
8. zbiera ziola,
9. rodzaj miodu,
10. brama, wieżeje,
11. miasto nad Odrą,
14. przekupień, straganiarz,
17. Elza z afrykańskiego buszu,
18. strona świata,
19. wabienie, kuszenie,
20. płyn życia,
21. fabryka koksu.

Pionowo:

1. przyrząd kreślarski,
2. nie ma ojca ani matki,
3. wytyczona droga,
4. desperacja,
5. bardzo mocna kawa,
6. dawana stolica Polaków,
11. kropka z przednikiem
12. brat polski,
13. klątwa kościelna,
15. potocznie ministerstwo,
16. Indianin Ameryki Północnej,
17. nie śpi..

"Zbigniew"

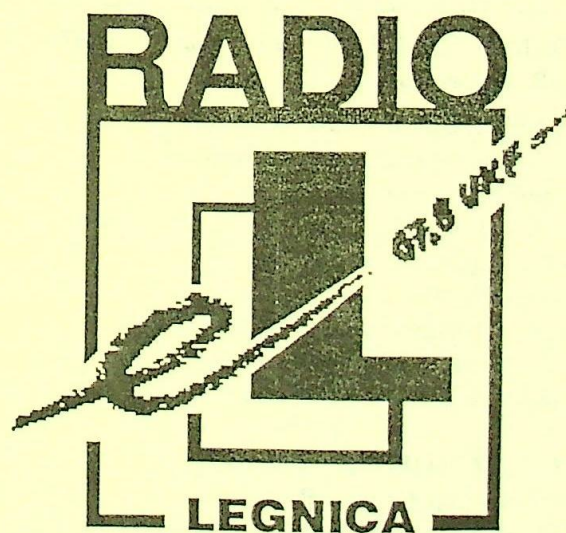
Za rozwiązanie krzyżówki z nr 20/93 nagrodę wylosował Pan Stanisław Romańczyk z Głogowa. Gratulujemy! Nagrodę wysłamy pocztą.

Tygodnik

Solidarność

JEST TWÓJ!

LEGNICA, ul. Zielona 5/6
tel./fax: 608-18; tel. 606-28 (reklama)
LUBIN, ul. M.C. Skłodowskiej 14, tel. 44-15-59

Exemplarz bezpłatny - do użytku wewnętrznego, numer zamknięto 16.12.93. r.

Wydaje: Zarząd Regionu Zagłębie Miedziowe NSZZ "Solidarność", 59-220 Legnica, ul. Fryderyka Skarbka 9, tel. 260-12, 260-13, fax 44-04-70

Druk, skład komputerowy: ZP Kolograf, 59-220 Legnica, Al. Rzeczypospolitej 6c, tel./fax 54-73-26